

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/18/2023
Identifikačné číslo spisu:	1115229204
Dátum vydania rozhodnutia:	06.12.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1115229204.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu P. O., narodeného XX. P. XXXX, H. - F.Z. O., F. Z. XXX/XX, Č. J., zastúpeného advokátom Mgr. Janem Boučkom, Praha 1, Opatovická 1659/4, Česká republika, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Štefanovičova 5, Bratislava, IČO: 00 151 742, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 23C/252/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/78/2019 z 26. februára 2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/78/2019 z 26. februára 2020 v zmenenom vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania z r u š u j e a v e c v r o z s a h u z r u š e n i a m u v r a c i a - n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Z r u š u j e u z n e s e n i e O k r e s n ě h o s ů d u B r a t i s l a v a I č . k . 2 3 C / 2 5 2 / 2 0 1 5 - 2 1 9 z 1 9 . d e c e m b r a 2 0 2 2 .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom sp. zn. 6Co/78/2019 z 26. februára 2020 zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) č. k. 23C/252/2015-111 z 2. novembra 2017, ktorým bola žaloba zamietnutá tak, že uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 4 202,88 eur s 5,05 % úrokmi z omeškania od 13. júla 2015 do zaplatenia; potvrdil rozsudok v zamietavom výroku ohľadne sumy prevyšujúcej 4 202,88 eur s prísl.; žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že Colný úrad Žilina rozhodnutím o zaistení tovaru č. 497/97-3 z 13. októbra 1997 zaistil 15 827 ks dámskych elastických lýtkových nohavíc, pričom colné orgány hodnotu tohto tovaru stanovili vo výške 237 405,- Sk. V odôvodnení rozhodnutia colný úrad uviedol, že dňa 13. októbra 1997 vstupoval do colného priestoru hraničného priechodu Svrčinovec nákladný automobil s prívesom s českými ŠPZ H. XX-XX, XX-H.-XX. Vodič pri vstupe na územie Slovenskej republiky tvrdil, že nákladný automobil je prázdny. Predložil potvrdenie od českých colných orgánov o tom, že z Českej republiky vystupoval automobil prázdny. Pri kontrole bolo zistené, že na ložnej ploche automobilu sa nachádza 44 ks vriec naplnených s 15 827 ks dámskych elastických

lýtkových nohavíc. Vodič F. A. nevedel o pôvode, hodnote a vlastníkovi tovaru podať žiadne informácie a taktiež nevedel predložiť doklady o tomto tovare. O námietke žalobcu a vlastníka prevádzkovateľa motorového vozidla X. Š., rozhodlo Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky rozhodnutím o odvolaní č. 10235/97 z 28. novembra 1997 tak, že napadnuté rozhodnutie Colného úradu Žilina potvrdilo. Dňa 28. mája 1998 vydal Colný úrad Žilina rozhodnutie č. P 4913/1196-1/97/040, ktorým uznal F. A. vinného z colného priestupku nezákonného dovozu tovaru a uložil mu ochranné opatrenie zhabania tovaru, konkrétne 15 827 ks dámskych elastických lýtkových nohavíc. Žalobca sa ako vlastník tovaru proti rozhodnutiu č. P 4913/1196-1/97/040 z 28. mája 1998 odvolal. Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky rozhodnutím o odvolaní č. 7241/98-3819/98/1 zo 7. augusta 1998 napadnuté rozhodnutie potvrdilo. Žalobca podal dňa 19. októbra 1998 na Krajský súd v Bratislave žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí Colného úradu Žilina č. P 4913/1196-1/97/040 z 28. mája 1998 a Colného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 7241/98-3819/98/1 zo 7. augusta 1998. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 2S/69/2007 zo 18. mája 2012 zrušil rozhodnutie o odvolaní a vec vrátil Colnému riaditeľstvu Slovenskej republiky na ďalšie konanie. Proti uvedenému rozsudku sa Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky odvolalo. O odvolaní rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 4Sžo/37/2012 z 13. decembra 2012 tak, že napadnutý prvoinštančný rozsudok potvrdil. Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky rozhodnutím č. 55475/2013 z 8. októbra 2013 zrušilo rozhodnutie Colného úradu Žilina a vec mu vrátilo na nové prejednanie a rozhodnutie. Colný úrad Žilina rozhodnutím č. 1096031/1/100735/2014 z 25. februára 2014 konanie zastavil z dôvodu, že objektívna jednoročná lehota na prejednanie priestupku uplynula a tým zodpovednosť za priestupok zanikla.

2.1. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 1 ods. 1 veta prvá, § 2, § 3, § 4 ods. 1, § 10 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Na základe výsledkov vykonaného dokazovania skonštatoval, že medzi stranami v konaní nebolo sporné, že v žalobcom namietanom konaní došlo k vydaniu nezákonného rozhodnutia a rovnako, že tovar, ktorý bol žalobcovi zhabaný, bol na územie Slovenskej republiky dovezený nelegálne. Samotný žalobca sa v priestupkovom konaní v rámci svojej obrany vyjadril tak, že na tovar v aute zabudol. Súd prvej inštancie z vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že žalobca svojím konaním, keď zadržaný tovar sám do vozidla uložil a tým ako sám uviedol, že na tovar v ložnom priestore nákladného vozidla zabudol, vo vzťahu ku ktorému dal vodičovi F. A. pokyn, aby s ním opustil územie Českej republiky a išiel s ním cez územie Slovenskej republiky do Maďarska, pričom o umiestnení zadržaného tovaru do ložného priestoru vozidla neupozornil ani samotného vlastníka vozidla z dôvodu, že na to nevidel dôvod, si sám zaviniť, že bol tovar dovezený na územie Slovenskej republiky a zadržaný ako nelegálne dovezený. Z uvedeného vyplýva, že žalobca sám zaviniť, že došlo k zaisteniu a k následnému zhabaniu ním označeného tovaru. Navyše žalobca nepreukázal, že mu škoda v ním vyčíslenej výške skutočne aj vznikla. Žalobca výšku škodu odvíjal od colnej hodnoty zadržaného tovaru, ktorú určili colníci a nie s prihliadnutím na ním predložené doklady, ktorými preukazoval cenu zadržaného tovaru, za ktorú ho mal nadobudnúť. Podľa názoru súdu prvej inštancie žalobca v konaní neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal splnenie všetkých predpokladov pre vznik zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zákona č. 59/1968 Zb., preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

3. Odvolací súd po zrekapitulovaní zisteného skutkového stavu, považoval za preukázanú existenciu všetkých predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Záver súdu prvej inštancie týkajúci sa zavinenia žalobcom v súvislosti so zhabaním tovaru a nepreukázaním príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody nepovažoval za správny. Ustálil, že medzi nezákonným rozhodnutím o zhabaní tovaru, ktorý bol následne predaný tretej osobe a vznikom škody na strane vlastníka tohto tovaru, je bezprostredná a priama príčinná súvislosť. Je logické, že ak by nebolo vydané rozhodnutie o zhabaní tovaru, tento by nemohol byť predaný inému a mohol by byť vrátený žalobcovi. K výške škody následne uviedol, že tzv. colná hodnota tovaru má význam iba pre účely colného konania, nie je ju možné použiť ako základ pre vyčíslenie škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Pri stanovení výšky škody odvolací súd preto vychádzal z ceny tovaru, za ktorú by sa

tento tovar dal predat' v danom mieste a čase. Vychádzajúc z kúpnej zmluvy z 3. novembra 1998 a zo zoznamu o dojednanej kúpnej cene a počte ks tovaru (v spise na č. l. 93 a 94), vyčíslil výšku škody v sume 4 202,88 eur (15827 ks nohavíc á 8 Sk, t. j. 126 616,- Sk). Napadnutý rozsudok v zamietavom výroku ohľadne sumy 4 202,88 eur zmenil v súlade s § 388 CSP a žalobe v tejto časti vyhovel. Spolu s istinou priznal žalobcovi nárok na úrok z omeškania vo výške 5,05 % od 13. júla 2015 do zaplatenia; v prevyšujúcej časti napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 v spojení s § 225 ods. 2 CSP.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej len „dovolateľka“), ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietaním nesprávneho právneho posúdenia. Nestotožnila sa so záverom odvolacieho súdu ohľadne existencie priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi nezákonnými rozhodnutiami Colného úradu Žilina a Colného riaditeľstva Slovenskej republiky a škodou. Poukazujúc na skutkový stav následne tvrdila, že prvotnou príčinou vzniku škody žalobcovi bol nelegálny dovoz tovaru na územie Slovenskej republiky. Nebyť tejto skutočnosti nedošlo by k vydaniu nezákonných rozhodnutí v správnom konaní (ani k samotnému správnomu konaniu) a ani k vzniku škody. Podotkla, že k zrušeniu rozhodnutí pre nezakonnosť došlo iba z procesných dôvodov. Odvolací súd však úplne odignoroval prvotnú, bezprostrednú a priamu príčinu vzniku škody v podobe preukázaného nelegálneho dovozu tovaru. Argumentáciu odvolacieho súdu ohľadne vyčíslenia škody považovala za zmätočnú a rozporuplnú. Podľa názoru dovolateľky, žalobca ohľadne existencie škody a jej riadneho vyčíslenia neunesol dôkazné bremeno, pričom odvolací súd vyššie uvedeným iniciatívnym vyčíslňovaním škody suploval úlohu žalobcu v súdnom konaní, čím porušil zásady svojej nezávislosti a nestrannosti, ako aj rovnosti strán. Hodnotením existencie príčinnej súvislosti medzi nezákonnými rozhodnutiami a škodou, ako aj pri určení výšky škody resp. jej vyčíslňovaní sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Poukázala na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 177/08, ako aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/103/2011 z 30. apríla 2013. Navrhla napadnuté rozhodnutie zmeniť a rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť.

5. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu považoval dovolanie za nedôvodné. Stotožnil sa so záverom odvolacieho súdu o preukázaní škody v jeho majetkovej sfére. Navrhol dovolanie zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 6Cdo/144/2020 z 26. októbra 2022 dovolanie žalovanej odmietol podľa § 447 písm. e) CSP z dôvodu, že i napriek riadnemu poučeniu odvolacím súdom o náležitostiach dovolania, o povinnom zastúpení advokátom, a napokon aj napriek dodatočnej výzve na preukázanie výnimky z povinného právneho zastupovania advokátom v zmysle § 429 ods. 2 písm. b) CSP, žalovaná nepreukázala, že zamestnanec, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. b) v spojení s § 468 CSP).

7. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezom č. k. II. ÚS 183/2023-33 z 21. júna 2023 vyslovil, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/144/2020 z 26. októbra 2022 a postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 23C/252/2015 o dovolaní sťažovateľky bolo porušené základné právo žalovanej na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“) a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“); Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/144/2020 z 26. októbra 2022 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení konštatoval, že postupom okresného súdu, konkrétne opomenutím zaslania dôkazu o ukončení vysokoškolského vzdelania druhého stupňa zamestnanca sťažovateľky dovolaciemu súdu, došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky vo forme nezákonného odňatia práva na prístup k súdu, pretože priamym následkom tohto pochybenia bolo odmietnutie dovolania práve z dôvodu údajného nepreukázania riadneho zastúpenia v dovolacom konaní, ktorý v rámci už uvedených zistení ústavného súdu nemôže obstať. Hoci najvyšší súd nepochybil, ústavný súd konštatoval, že napadnuté uznesenie nemá oporu v skutkovom stave zistenom ústavným súdom. Keďže účinnú nápravu pochybenia, za ktorú nesie zodpovednosť okresný súd, nemožno napraviť inak, ako vyslovením

porušenia označených práv sťažovateľky aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd konštatoval porušenie označených práv sťažovateľky nielen postupom okresného súdu, ale aj uznesením najvyššieho súdu, ktoré uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu v súlade s § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona č. 314/2018 Z. z.“), v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

10. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

11. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

12. Podľa § 421 ods.1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

14. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

15. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež

podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Tento dôvod prípustnosti sa viaže na ustálenú judikaturu najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

16. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (R 83/2018).

17. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikaturou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu Najvyššieho súdu ČSR a v o Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

18. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1 a 2 a čl. 3 Základných princípov CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na n e nadviazali (sp. zn. 3Cdo/6/2017, 3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/21/2017 a 6Cdo/ 129/2017).

19. V rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľka namietala odklon od ustálenej rozhodovacej dovolacieho súdu v otázke posúdenia existencie priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi nezákonnými rozhodnutiami colných orgánov a škodou. Zdôraznila, že prvotnou, bezprostrednou a priamou príčinou vzniku škody žalobcu bol nelegálny dovoz tovaru na územie Slovenskej republiky. Poukázala na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 177/08 a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/103/2011 z 30. apríla 2013.

20. Z dôvodu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP s konštatovaním, že dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľka za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia táto otázka spadá (§ 421 ods. 1 CSP), sa dovolací súd následne v rámci dovolacieho prieskumu zaoberal podstatou dovolacej argumentácie v zmysle namietaného právneho posúdenia veci odvolacím súdom k nastolenej otázke.

20.1. Procesná prípustnosť dovolania je daná aj v zmysle § 422 ods. 1 písm. a) a ods. 2 CSP; výška priznaného plnenia prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy ku dňu podania žaloby 18. novembra 2015; Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 297/2014 s platnosťou od 1. januára 2015 bola stanovená výška minimálnej mzdy v sume 380 eur.

21. Hmotnoprávnym nárokom uplatnenej náhrady škody žalobcom je nezákonné rozhodnutie vydané v

zmysle § 1 ods. 1 veta prvá, ods. 2, § 2, § 3 a § 4 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb. Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, má povahu objektívnej zodpovednosti, ktorej sa nemožno zbaviť a ktorá je založená na súčasnom (kumulatívnom) splnení troch podmienok, ktorými je nezákonné rozhodnutie, vznik škody a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody. Vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) medzi nezákonným rozhodnutím a škodou zákon nevysvetľuje.

22. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že žalobca sa domáhal náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu o zaistení tovaru Colného úradu Žilina č. 497/97-3 vo výške 7 880,40 eur, ktorý prevážal F. A., ktorý bol uznaný zo spáchania priestupku rozhodnutím Colného úradu v Žiline č. P 4913/1196-1/97/040 z 28. mája 1998, ktoré bolo rozhodnutím Colného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 7241/98-3819/98/1 zo 7. augusta 1998 potvrdené a odvolanie F. A. zamietnuté; rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2S/69/2007 z 18. mája 2012 bolo rozhodnutie Colného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 7241/98-3819/98/1 z 7. augusta 1998 zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie; uvedené rozhodnutie bolo potvrdené rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4Sžo/37/2012 z 13. decembra 2012. Finančné riaditeľstvo rozhodnutím č. 55475/2023 z 8. októbra 2013 zrušilo rozhodnutie Colného úradu v Žiline č. P 4913/1196-1/97/040 z 28. mája 1998 a vrátilo vec na nové konanie. Následne Colný úrad v Žiline konanie o priestupku č. 1096031/1103329/2014 zastavil z dôvodu zániku zodpovednosti za priestupok. Žalobca tvrdil, že nezákonnými rozhodnutiami Colného úradu v Žiline č. P 4913/1196-1/97/040 z 28. mája 1998 a Colného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 7241/98-3819/98/1 zo 7. augusta 1998 mu vznikla škoda vo 7 880,40 eur. Súd prvej inštancie žalobu ako nedôvodnú zamietol z dôvodu nesplnenia zákonného predpokladu pre zodpovednosť za škodu a to neexistencie priamej príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody; odvolací súd považoval zákonné predpoklady zodpovednosti za škodu splnené, preto žalobe sčasti vyhovel.

23. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 5Cdo/126/2009 z 30. júna 2010 k definícii príčinnej súvislosti vyslovil právny názor, že „v právnej teórii sa týmto vzťahom označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nezákonným rozhodnutím - resp. nesprávnym úradným postupom a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Pre posúdenie vzniku zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je náhrada požadovaná. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmovou poškodeného (pokiaľ vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne) sa zisťuje príčinná súvislosť. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť ale napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti (R 21/1992). V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vo výklade posúdenia príčinnej súvislosti sa súdna prax zhodne ustálila, že vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí ak je iba sprostredkovaný. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nevzniká, príčinou škody môže byť len tá skutočnosť, že bez nej by škodný následok nevznikol. Pritom nemusí ísť o príčinu jedinú, stačí, ak ide o jednu z príčin, ktorá sa podieľala na nepriaznivom následku, o ktorého odškodnenie ide, ale musí ísť o príčinu podstatnú. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Pri riešení otázky príčinnej súvislosti je právnym posúdením veci vymedzenie medzi akou ujmovou (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je požadovaná náhrada“. Totožný právny názor vyplýva napríklad aj z rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/144/2008 z 29. októbra 2009, sp. zn. 6MCdo/11/2010 z 31. januára 2012 a judikátu publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 7/1979 v znení právnej vety - príčinou vzniku škody nie je skutočnosť, ktorá je už sama následkom.

23.1. Zisťovanie a preukazovanie príčinnej súvislosti ako otázkou skutkových zistení a vymedzenie toho, medzi akou škodou ako následkom a akou skutočnosťou ako príčinou tejto škody sa má príčinná súvislosť zisťovať, je už právnym posúdením (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 231/2007 zo 17. februára 2009). Ústavný súd (v skutkovo odlišnej veci) v náleze č. k. III. ÚS 409/2021-33 zo 14. decembra 2021 vo vzťahu k posúdeniu otázky príčinnej súvislosti taktiež vyslovil, že otázka posúdenia príčinnej súvislosti nemusí byť a ani nie je výlučne otázkou skutkovou; vzťah príčiny a následku sa skúma vždy s rešpektom ku konkrétnej právnej úprave.

23.2. Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 6Cdo/103/2011 z 30. apríla 2013, na ktoré dovolateľka poukázala uviedol, že „kauzálny nexus je podstatným prvkom zodpovednostnej skutkovej podstaty. Vyžaduje sa, aby nezákonné rozhodnutie a vznik škody neboli v logickom slede (nexus - spojenie, súvislosť, sled) teda, aby nezákonné rozhodnutie bolo príčinou a vznik škody vrátane jej rozsahu následkom tejto príčiny. Nestací iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti, či okolnosti nasvedčujúcej jej existencii; príčinnú súvislosť treba vždy preukázať. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku a túto nemožno riešiť vo všeobecnej rovine, ale vždy v konkrétnych súvislostiach. Príčinou vzniku škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím môže byť len také rozhodnutie, bez ktorého by škodný následok nevznikol. Základom je úvaha (test *conditio sine qua non*), či by škodlivý následok nastal bez nezákonného rozhodnutia. Ak by tomu tak bolo, príčinná súvislosť by daná nebola“.

23.3. Z nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 177/08 z 29. januára 2009, na ktorý dovolateľka poukázala vyplýva, že predpokladom na úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody je teda preukázanie porušenia právnej povinnosti, vzniku škody a príčinnej súvislosti medzi konaním alebo opomenutím (porušenie právnej povinnosti) a následkom (vzniknutou škodou). Vzniknutá škoda (v podobe skutočnej škody - *damnum emergens* alebo ušlého zisku - *lucrum cessant*) musí byť spôsobená bez pochybností práve porušením právnej povinnosti. Samotná škoda, ani samotné porušenie právnej povinnosti ešte nezakladá zodpovednosť za škodu a tomu korelujúce právo na jej náhradu. Príčinná súvislosť musí byť nielen tvrdená (domnelá), ale musí byť bezpečne preukázaná, pričom povinnosť tvrdenia, bremeno tvrdenia, dôkazná povinnosť a dôkazné bremeno [teda poškodeného (sťažovateľov)], čo sa týka príčinnej súvislosti v civilnom procese, zaťažuje v zásade toho účastníka, ktorého tvrdenie má byť preukázané.

23.4. Napokon z ďalších rozhodnutí najvyššieho súdu napríklad sp. zn. 6Cdo/102/2011, 6MCdo/11/2010, 3Cdo/313/2009, 7Cdo/27/2011 vyplýva právny záver, podľa ktorého pre posudzovanie vzniku zodpovednosti za škodu má zásadný význam otázka, v čom konkrétne škoda spočíva a pri zisťovaní príčinnej súvislosti je priamosť pôsobenia príčiny na následok jej základným atribútom. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nevzniká, príčinou škody môže byť len tá skutočnosť, že bez nej by škodný následok nevznikol. Pritom nemusí ísť o príčinu jedinú, stačí, ak ide o jednu z príčin, ktorá sa podieľa na nepriaznivom následku, o ktorého odškodnenie ide, a to o príčinu podstatnú.

24. V kontexte uvedeného dovolací súd považuje dovolateľkou namietaný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe v otázke posúdenia existencie priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi nezákonnými rozhodnutiami colných orgánov a škodou za dôvodný. Z okolností preskúmvanej veci je totiž nepochybné, že dôvodom vydania rozhodnutia o zaistení tovaru č. 497/97-3 z 13. októbra 1997 zaisteného v nákladnom vozidle s privesom s českou ŠPZ H. XX-XX, XX-H-XX, smerujúceho do Maďarska cez Slovenskú republiku, ktoré podľa vyjadrenia vodiča F. A. malo byť prázdne bolo, že pri kontrole vozidla colníkmi na hraničnom priechode bolo zistené, že sa na ložnej ploche vozidla nachádzalo 44 ks vriec naplnených s 15 827 ks dámskych elastických lýtkových nohavíc; vodič Michal Kropáč o pôvode, hodnote a vlastníkovi tovaru nepodal žiadne informácie, ani nepredložil žiadne doklady. Nesprávnym vyhodnotením podstatných skutkových okolností pre posúdenie existencie priamej, bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi škodou a nezákonnými rozhodnutiami odvolacím súdom, došlo teda k nesprávnemu právnemu posúdeniu kumulatívneho splnenia zákonných predpokladov zodpovednosti štátu za škodu. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má určujúci význam, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je požadovaná náhrada. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmovou poškodeného (ak vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne), sa

príčinná súvislosť zisťuje (sp. zn. 6MCdo/16/2012 z 30. októbra 2013).

25. Uznesením súdu prvej inštancie č. k. 23C/252/2015-219 z 19. decembra 2022 bolo rozhodnuté o výške náhrady trov dovolacieho konania na základe uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/144/2020 z 26. októbra 2022 o priznaní nároku na náhradu trov dovolacieho konania žalobcovi, ktoré uznesenie najvyššieho súdu bolo zrušené nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 183/2023-33 z 21. júna 2023.

26. Podľa § 439 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný okrem prípadov, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý.

27. Vychádzajúc z § 439 písm. a) CSP dovolací súd konštatuje, že nie je viazaný rozsahom podaného dovolania, keďže v prípade závislosti výrokov môže dovolací súd prejednať aj závislý výrok bez toho, aby bol dovolateľom napadnutý. Účinky dovolania sa tak vzťahujú aj na nenapadnutý, ale závislý výrok. Závislosť výrokov od seba závisí od konkrétneho právneho vzťahu. O závislosti možno hovoriť vtedy, ak medzi výrokmi existuje istý vzťah prejudiciality. Judikatúra najvyššieho súdu ustálila, že závislým výrokom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004). Výdanie uznesenia o náhrade trov konania v konkrétnej výške je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci samej. Zrušením rozsudku odvolacieho súdu, uznesenie o výške náhrady trov konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by zároveň odporovalo princípu právnej istoty (napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/173/2008, 2Cdo/267/2008, 1MCdo/14/2010, 1Cdo/36/2011, 6Cdo/201/2012, 4Cdo/52/2014 a 2MOBdoV/4/2012, nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015).

28. Vzhľadom na účinky dovolacieho rozhodnutia vo veci samej aj pre ďalšie rozhodovanie o trovách konania, dovolací súd zrušil uznesenie súdu prvej inštancie č. k. 23C/252/2015-219 z 19. decembra 2022, ktoré je svojou povahou závislým výrokom k zrušenému meritórnemu rozhodnutiu, a teda účinky zrušenia sa musia vzťahovať aj na toto, dovolaním nenapadnuté rozhodnutie.

29. Na základe uvedených dôvodov dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v zmenenom vyhovujúcom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania zrušil v súlade s § 449 ods.1 CSP a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie v súlade s § 450 CSP. Výsloveným právnym názorom dovolacieho súdu vyplývajúcim z tohto rozhodnutia je odvolací súd viazaný (§ 455 CSP).

30. O trovách pôvodného konania a trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.